

A standardizálást »osztályzat-típusok« konstruálásával lehetne létrehozni. Az ország összes szaktanárai közös vélemény alapján alapodnának meg például abban, hogy milyen »típusú« az a dolgozat, amelyet egy hármass osztályzatú második gimnazista ír. Ez gyakorlatilag például úgy volna megoldható, hogy egy közepes dolgozatot az ország összes szaktanárai osztályozásra megkapnának s az osztályzatok átlagértékét fogadnánk el.

A túlterhelt tanulósokot emlegetett problémájának a megoldását is egy lépéssel előbbre vinné az »osztályzat-típus«. A tantervi követelmények ehhez volnának ugyanis idomíthatók; tehát például a hatodik gimnazisták által elérendő latin tudás a hatodik gimnazisták által országos viszonylatban elért tudáshoz alkalmazkodna. Így a tanulók telejtsítőkéességét a tantervek fokozottabb mérvben tekintetbe vehetnék. Életközlebb követelmények esetén kevésbbé éreznének indítást a tanárok, látszateredmények produkálására.

A standardizálás csökkentené a különböző fórumok felvételi vizsgálának számát, mert az egységesebb elvek szerint szerkesztett bizonyítványok a jelenlegieknel pontosabban volnának összehasonlíthatók és rangsorolhatók.

Ami a pedagógiai vonatkozású nehézségeket illeti, igen természetesen volna ezeknek olyan megtárgyalása, amely a pedagógiai szempontokat az itt kifejtettekkel teljes összhangba hozná.

Pentz Gáspár

Nemzetnevelési feladatok az iskolán- kívüli népművelésben.

A szegedi múzeum képtárában két kép látható, amely különösen megragadja a pedagógus lelket. Székely Bertalan képei ezek. Mindkettőnek ez a címe: Ideál.

Az első képen egy fiatal férfi törtet felfelé a meredek hegyre. Az orom felett gomolygó ködben, fény és árny játékában eszményi női alak halvány kontúrjai látszanak. A fiatal férfi a második képen a meredek szélére ér és mit sem törődve a mélység ezernyi veszélyével elszánt mozdulattal magához ragadja s karjai közt tartja az immár hússá és vérré változott eszményi ködalakot.

Szépen példázza ez a pedagógus sorsot. Akit a lelkében támadt hivatás a nevelőpályára sodort, egész életén át minden nevelő ténykedésével, minden siker és balsiker fénye és árnya között, minden kiisszerűség és gáncs meredek, az életgondok vagy életörömök tángató mélysége dacára ezt az eszményi ködalakot hajszolja, ezt akarja húsként és vérként látni a nevelő gondjaira bízott emberekben. Ez a törekvés hatja át, ösztönzi az iskolai nevelési munkát, — s mivel az iskola a nevelés munkáját befejezni nem tudja — ez a legmélyebb indítéka az iskolánkívüli népművelésnek is.

A nemzetnevelés feladatai.

Magyar jellem. Mindenkiné, akit hivatása a nevelői pályára sodort, elsősorban ezt a végső célt, ezt az ideált kell maga elé állítania, ennek a nevelési eszménynek jellemző vonásait kell világosan felismernie.

A magyar nevelők nevelési eszménye az olyan magyar ember, akinek általános emberi tulajdonságai az evangéliumi elvekben gyökereznek. Hogy milyen a keresztény ember gyönyörűen jellemzi Szent Pál a korinthusiakhoz írt első levele szeretetről írt 13. fejezetének 4—7. verseiben. Milyen a magyar? Széchenyi meglátása kínálkozik itt a legjobb jellemzésnek. A magyar egyszerű, nyíltképű, bátor, tekintetű, férfias, oly igaz, mint az arany, olyan hű, mint az anyai aggodalom, oly egyenes cselekedetű, mint a napsugár, oly nyíltszívű, mint a tavaszi hajnal.

Ilyen jellemeket kell nevelnünk, ilyenekre kell bízunk a magyar sorsot. Ezek a jellemvonások azonban nemcsak a magyar embert, hanem a magyar közeletet is kell, hogy jellemezzék.

Magyar világnézet. A keresztény magyar ember, a legszebb magyar és keresztény jellemvonásokkal ékeskedő jellem is csak akkor alkalmas a magyar sors hordozására és a magyar jövőbiztosítására, ha határozott, tiszta magyar a világnézete.

A magyar nemzetnevelésnek ezért igen nagy feladata a magyar ember helyes világnézetének kialakítása. Isten, világ, ember viszonyáról azokat a feleleteket fogadjuk el, amit keresztény hitünk ad erre a kérdésekre.

Valljuk, hogy a népek nagy együttesében csak akkor töltjük be hivatásunkat, ha művelődésben, gondolkodásban, magatartásban azt adjuk az emberiségnek ami sajátosan magyar. Györffy István írta erről a kérdésről: »Európa nem arra kíváncsi, hogy átvettünk-e mindent, amit az európai művelődés nyújthat, hanem arra, hogy a magunkból mivel gyarapítottuk az európai művelődést.«

Valljuk, hogy az emberi lélek legszebb értékeit a nemzeti közösségben képes kifejtetni, azért az értékek rangsorában a mi szemünkben előbb van a nép, azután az egyén.

Világnézetünkől folyik, hogy nemzeti közösségünkben az egyén értékmérője a munkateljesítmény.

Az a nevelési eszmény, amelyet magunk elé tűztünk és az a világnézet, amelyet magunkénak vallunk, megszabja a nemzetnevelés minden további feladatát.

Égészséges életre nevelés. Állandó tevékenységre, képességeinek kifejtésére csak az képes, akinek teste is ép, erős és edzett. A test erősítése, edzése és védelme ezért a nemzetnevelésnek egyik legfontosabb feladata.

A magyarság népi erejének fokozása, a fiatal nemzedék egészsége döntő jelentőségű.

Az értelmi képességek nevelése. A tudományos emberfő mernysége a nemzet igazi hatalma — írja Széchenyi Hitelevelében. Különösen gondot kell fordítanunk azoknak a rétegeknek értelmi nevelésére.

amelyeknek iskolai nevelése a népiskola utolsó évfolyamával befejeződik.

Érzelmi nevelés. A helyes irányítás alatt kifejlődött érzelmi élet nemcsak a személyiséget teszi összhangzatossá, hanem a nemzeti közösség szempontjából is jelentős az érzelmek nevelése.

Ezért mindent el kell követnie a nemzetnevelésnek, hogy a szülőföldhöz, a hazához, az élethivatáshoz, a munkához, a családhoz, a nemzethez, az érzelem ezer szálaival fűzzön oda minden magyar családot.

Az akarat nevelés. A nemzetnevelés minden munkája homokra épített vár, ha nem lesz a magyarságnak olyan akarata, amely úrrá teszi ösztöne felett és a világnézete diktálta cselekvésre sarkalja.

A nemzetnevelés intézményei.

A nemzetnevelés feladatait a nemzetnevelő intézmények végzik.

A nép minden rétegében az iskolák kezdik el a nemzetnevelő munkát. Ott ahol az iskola nem fejezte be, vagy nem fejezhette be a nemzetnevelő feladatot, jelentkezik a maga kiegészítő, továbbépítő munkájával az iskolán kívüli népművelés.

Jelentősége azoknak a néprétegeknek a nevelésében a legnagyobb, amelyeknek egyetlen iskolája a népiskola, s így az iskolának nincs módjában átkísérni őt éppen fejlődésének legveszedelmesebb korszakán, a serdülés korán.

Ha ezeknek a megállapításoknak alapján vizsgáljuk a nemzetnevelés egyes kiemelkedő feladatait, világosan kitűnik, milyen szerepet kell a nemzetnevelő munkában betölteni, az iskolának és milyent az iskolán kívüli népművelésnek.

Ha a legszélesebb néprétegek nevelésének útját vizsgálom, népi iskolai tanulmányaik befejezéséig — 15. életévének betöltéséig — nem szilárdulhat meg a gyermek jellege.

Az iskolai nevelés során megszokott türelmet, nyájasságot hány szor szorítja félre a kamaszkor durvasága, bíráló hajlamú énközpontúsága. A fejlődés viharain áteső gyermeklélek megkívánja megegyezően a tapasztalt nevelő irányító kezét. Itt az iskolai nevelés feladatait — a levante nevelés mellett az iskolán kívüli népművelésnek kell betöltenie.

Feltétlenül meg kell kívánni, hogy az iskolai és iskolán kívüli népművelők között személy szerint is meg legyen mindenütt a harmónia, sőt nagyrészt személyekben is az azonosság, mert teljes eredmény csak egybehangzó munkától várható.

A világnézet kialakításánál döntőek azok az alapok, amelyekre épült. Ezért az iskola szerepe döntő fontosságú. Mégis az élet sokszor vesz fel olyan jelenségeket, melyek ezeket az alapokat is megkérdőjelezhetik. Az iskolán kívüli népművelés feladata és kötelessége ilyenkor a helyes út megmutatása. Ma az eszmék és népek szörnyű dulakodásában az iskolán kívüli népművelés mindig éber, mindig friss, mindig határozott világnézet formáló kötelessége vitán felüli.

A népiskola megadja mindazokat a gyakorlati ismereteket, amiket a tanterv keretében tanerőinek szakképzettsége nyújthat. Azon-

ban ezek az ismeretek természetesen nem lehetnek oly bőségesek, hogy egy életre elegendő útravaló lehessenek. Különösen ma tapasztalhatjuk, hogy a gazdasági élet lépten-nyomon új feladatokat állít elébünk. A szükséges ismereteket az iskolán kívüli népművelés keretében nyújthatjuk.

Az iskolán kívüli népművelés évi programjának összeállításánál mindenkor a legnagyobb éberséggel kell figyelnünk a gazdasági élet legújabb fordulóit és annak megfelelően kell az ismereteket nyújtó tanfolyamokat megszervezni.

A gazdasági viszonyok helyes figyelembevételére és kiszolgálására jó példát nyújtanak azok a háziipari gazdasági tanfolyamok, amelyek az elmúlt télen folytak le a népművelés keretében.

Az iskolai és iskolán kívüli népművelésnek egyaránt feladata a táj népi szokásainak, népművészetének, népi zenéjének, népi játékainak, táncának, viseletének feltárása és új életre keltése, valamint a népi tudásnak megismerése és továbbépítése.

A tájhoz, a táj életéhez fűződő érzelmek kiterjesztik a ragaszkodást a magyarság lakta egész Kárpátmedencére, a hazaszeretetnek és a sorsközösségnek oly hatalmas és mély érzését virágoztatják ki, amelyek a nemzeti lelket a legnagyobb megpróbáltatásban is törhetetlenné, leküzdhetetlenné teszik.

Az iskolán kívüli népművelésnek van egy fajtája, amelynek egyetlen feladata, hogy segítséget nyújtson az iskolának, ez a szülők iskolája. Hogy mennyire közel tud férközni a népművelésnek ez az ága a szülők lelkéhez bizonyítja, hogy Szegeden a tél folyamán a szülők iskolájának előadásain a hallgatóság zsúfolásig megtöltötte a Városháza közgyűlési termét.

A nemzetnevelés eszközei.

A nevelés eszközei közül a szoktatás, parancs, tilalom kényszerítő eszközök, inkább az iskolában érvényesülnek.

A nevelő példaadásának iskolán kívül talán még nagyobb a hatása, mint az iskolai nevelésben.

Az iskolán kívüli népművelésnek a nevelési eszközök közül különösen a könyv és színműirodalomra kell gondot fordítania. Szomorú példáit láthatjuk annak, hogy utolsó évtizedeinkben milyen lélekgyilkolást, pusztítást vitt végbe a rossz könyv, a rossz irodalom, amely mögött mindenkor a zsidóság destruáló szellemiségét találhattuk.

Nekünk nemzetnevelőknek elsőrendű kötelességünk, hogy a zsidó szellemiség is eltűnjön a közkönyvtárakból, magánkönyvtárakból, éppen úgy mint a magyar lelkekből.

Amikor a béke utolsó éveiben a fasiszta Olaszországban jártam, a vasút menti házak falán nagy betűkkel Mussolininek ezek a szavai voltak olvashatók: »Credere, combattere, obedire« »Hinni, együtt dolgozni, engedelmeskedni.«

Az iskolai és iskolán kívüli népművelés viszonyáról is ezt kell vallanunk a magyar nevelési eszmény engedelmes szolgálatában együtt kell dolgoznunk a végső erőfeszítésig, mert hisszük, hogy hittel végzett munkánk eredményeként szép magyar jövődőt ad nekünk Isten.

Köves Sándor